

KMETOVALEC.

Ilustrovan gospodarski list s prilogo „Vrtnar“.

Uradno glasilo

c. kr. kmetijske družbe vojvodine kranjske.

Urejuje **Gustav Pirc**, družbeni tajnik.

Kmetovalec“ izhaja 15. in zadnji dan v mesecu ter stoji s prilogo vred 2 gld., za gg. učitelje in ljudske knjižnice pa le 1 gld. na leto. — Udje c. kr. kmetijske družbe kranjske dobivajo list brezplačno.

Inserati (oznanila) zaračunajo se po nastopni ceni: Inserat na celi stran. 16 gld., na 1/2 strani 8 gld., na 1/4 strani 5 gld. in na 1/8 strani 3 gld. Pri večih naročilih velik rabat. Družabnikom izdatno ceneje.

Vsa pisma, naročila in reklamacije pošiljati je c. kr. kmetijski družbi v Ljubljani, v Salendrovih ulicah šte. 3.

Št. 15.

V Ljubljani, 15. avgusta 1892.

Leto IX.

Obseg: O prihodnji trgatvi. — Konjerejčeva opravila meseca avgusta. — Mešanec. — Zakoni, ukazi in naredbe. — Razne reči. Vprašanja in odgovori. — Gospodarske novice. — Uradne vesti c. kr. kmetijske družbe kranjske. — Tržne cene. — Inserati.

O prihodnji trgatvi.

II.

V zadnjem listu smo razjasnili, kako važno je, da je grozdje dobro zrelo, če hočemo pridelati dober mošt in iz njega izdelati dobro vino. Priporočali smo torej kolikor mogoče pozno trgatev. Dobro dozorelo grozdje pa ni še vse. Umno izdelovanje mošta iz grozdja ni nič manj važno in uže ob trgatvi nam je pravilno ravnanje.

Pred vsem trgajmo grozdje, če le mogoče, ob suhem vremenu. So kraji, koder jim je ob deževnem ljubša trgatev, češ, več mošta se odtisne. To je pač res, a če hočemo moštu vode doliti, ni treba dežnice. Vode lahko prilijemo moštu tudi ob suhem vremenu. Pameten vinščak, kojemu je mar pridelati dobro kapljico, ne bo sam prilival vode, pa bode tudi rajši videl, da mu dež ne slabša pridelka. Ob dežji ne pride le dežnica neposredno med grozdje, ampak tudi posredno, ker se vsled obile moče jagode močno napno in dajo vsled tega manj sladek t. j. bolj voden mošt. Ako torej priporočamo trgatev ob suhem vremenu, pa ne menimo, da drugače ne sme biti, kajti jeseni ne gre čakati dolga lepega vremena, ker s čakanjem se naredi včasih še večja škoda, nego jo napravi dež ob trgatvi. Ob dežji zrele jagode zelo pokajo in grozdje gnije.

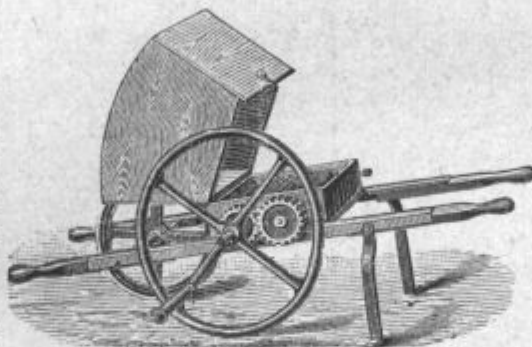
Zdravo grozdje da zdravo vino, in ker vsak name-rava pridelati zdravo vino, naravno je, da mora zato trgati le zdravo grozdje. To je jasno kakor beli dan, a

vender naši vinščaki večinoma tega nečejo spoznati. Vse, kar je grozd in grozdu podobno, kar se grozdja drži, naj bode blato, pajk ali celo polž, brezskrbni trgači potrgajo in v posode pospravijo in slednjič zmaste. Ne rečemo, da se tako povsod godi, dostikrat pa vender le, če tudi proti volji gospodarjevi, zato naj ima gospodar ob trgatvi povsod svoje oči. Gnilo in plesnivo grozdje je posebno škodljivo, ker z njim pridejo prve kali raznih

bolezni v vino. Razpoke in nagnile jagode imajo v sebi ne le uže deloma dokipel mošt to je vino, ki je tudi uže cikasto. Tako grozdje torej prinese uže ob vsem pričetku cik v vino. Razna nesnaga, zlasti male živali, kakor hrostki, pajki, polži, ne dela nove nove pijače le negnusne, ampak prinese s seboj mnogo beljakovih snovi, ki največ pripomorejo, da se izpridi vino. Trgači naj skrbno ravnaajo, vse plesnive in gnile jagode odstranijo in

ravno tako vso nesnago. Malo zamude, ki jo povzroči taka skrbna trgatev, povrne ti boljši pridelek deseterokrat. Gnilih in sploh neravnih jagod ne zemetuj, kajti porabne so za kis, a tudi za mešanje pri prirejanji domače pijače.

Velika snaga je prvi pogoj dobrega vina, a to ne samo v kleti, ampak tudi uže pri napravljanji vina. Vse posodice in posode, ki jih rabiš pri trgatvi, skrbno preglej in osnaži. Ako jih prejšnje leto nisi skrbno osnažil, izcikal se je mošt, oziroma vino v luknjice lesa, in ki sove glive se zatrosijo v novo vino. Napolni posode pred

Podoba 46.

trgatvijo z apneno vodo, katero pusti nekaj dni v njih, potem jih pa toliko časa izpiraj, da teče iz njih popolnoma čista voda. Apnena voda umori vse glive, a ž njo narediš ob enem posode napete, da ne puščajo, ker so se med letom gotovo razsušile.

Natrganega grozdja ne pusti predolgo stati, ker ima to zle nasledke, katere tu popisavati bi bilo prezaudno. Najboljše je natrgano grozdje sproti mečkati. Mečkanje grozdja z nogami ni le s stališča umnega vinarstva popolnoma slabo, ampak je ob enem tako negnusno, da noben količjak vreden vinščak nič več tako ne ravna. Maščenje s koli ali z drogi je eno in isto kakor z nogami, le da ni negnusno. Ob takem maščenju ostane obilo jagod celih, kar je za daljno delo zelo neugodno.

Ob sedanjem velikem napredku v vinarstvu si ne moremo misliti umnega vinščaka brez grozdnega mlina, ki je edino pravo orodje za mečkanje grozdja. S tem priprostim in cenim orodjem zmastimo grozdje na najboljši način, in niti ena jagoda ne uide nam nezmaščena v kipele posode.

Grozdni mlin po svoji najpriprostejši sestavi je sestavljen iz okvira, ki se da položiti na kako odprto posodo (kad), iz dveh valjarjev, ki stiskata grozdje, in iz zaboja nad valjarjema, v katerega se natresa še nezmečkano grozdje. Grozdne mline delajo različne, s kamenenimi, lesenimi, železnimi i. t. d. valjarji in v različnih oblikah. Predaleč bi zašli, ako bi to orodje podrobno popisali, ker ga je vže povsodi dobiti in ker ga znajo naši domači rokodelci prav dobro in ceno ponarediti. Tistim, ki pa še takega mlina nikdar niso videli, bodi jim v razjasnilo podoba 46., katera kaže grozdni mlin boljše sestave. Take mline prodaja tvrška „Administration der Weinlaube“ v Klosterneuburgu pri Dunaji po 24 gld. in draže. Doma seveda se dajo taki mlinci ceneje in priprosteje narediti.

Konjerejčeva opravila meseca avgusta.

Proti koncu meseca avgusta se prične navadno uže odstavljanje žrebet. Tu je gledati na starost in razvitek žrebetov ter na stanje kobilino, ne pa na kak gotov dan. Žrebeta naj sesajo 4 do 5 mesecev. Dolgo sesajoča žrebeta so kobilam nadležna, pa jih je lažje odstavljati in se bolje privadijo nove krme. — Kobile so v tem času uže vnovič breje. Kobilica ima torej razen 4 do 5 mesecev starega žrebeta pri sesku v svojem telesu tudi skoraj enoliko star sad, kateri porabi tem več materinih sokov, kolikor postaja starejši. Zraven vsega tega morajo pa kobile še veliko delati, in tako se rabijo na ta način njih sile še na tretjo plat. Konjerejci naj to uvažujejo ter kobilam pripomogajo z obilo in primerno krmo.

Več nego 5 mesecev naj žrebe le tedaj sesa, če je še slabotno in če je mati dobro krmljena.

Odstavlja se na dva načina: Odstaviti kar v naglici t. j. brez prehoda je najlažje, a najnevarnejše. Žrebeta se kar na enkrat odstranijo od kobil, pri tem imata pa mati kakor mladič nekoliko hrepenenja drug po drugem, nemira in rezgetanja ni konec, in navadno obema preide slast do jedi. Pri tem je živali skrbno nadzirati.

Pri kobilah, zlasti pri tistih, ki so ostale jalove, ima pomankanje slasti celo nekoliko dobrega, ker se s tem prepreči tvoritev mleka, kajti obilica mleka v vimenu, kadar je žrebe uže odstavljeno, lahko provzroči vnetje vimena in druge nevarne bolezni. — Pazi torej na kobilino vime! Če je prenapolnjeno, izmolzi je ter ne dajaj preveč krme, zlasti ne detelje ter daj po enkrat na dan sol

lizati, dokler nevarnost ne odleže. Pri brejih kobilah to sploh ni tako opasno, ker take nimajo veliko mleka in ga tudi precej izgube, če se žrebe odstavi.

Pri hitrem odstavljenju trpé največ žrebeta. Hrepenenje po materi in pomankanje slasti provzroči, da žrebeta omedle. Razen tega pridejo taka žrebeta še daleč proč od svojega rojstnega kraja v popolnoma druge razmere, morajo daleč potovati, nalezejo bolezni kakor smoliko, kar vse žrebetu za vse njegovo življenje škoduje ali pa ga celo umori.

Boljši bi bilo torej žrebeta polagoma odstavljati, če ravno je to zelo sitno, kajti pri tem se morajo žrebeta ločiti od svojih mater, h katerim se na dan po dvakrat do trikrat vodijo, vmes se jim pa pokladajo reči, koje najraje jedo, na pr. drobljeni oves, kratko sladko seno, kosce soli za lizanje. Ščasoma se žrebeta vedno redkeje vodijo k materam, in slednjič to popolnoma poneha. Pri tem se materi mleko polagoma izgublja, mlado ne medli in oba ostaneta zdrava.

Žalibog tako položno odstavljanje ni vedno mogoče, in zato ostane večina pri hitrem, a ker je to nevarno, zato pokladamo veliko pazljivost našim konjerejcem na srce. Ako počnemo mlado od tretjega meseca naprej vaditi na primerno krmo, potem se tudi hipno odstavljanje laže in bolje vrši.

Napregati je mlade konje tudi meseca avgusta ter dobro paziti žrebetom na kopita. Koder je prilika, dobro je po delu vže ohlajene konje postaviti za nekaj časa v tekočo a ne premrzlo vodo, in če take vode ni, vsaj kopita dobro izprati.

Mešanec.

IV.

Izmed rudninskih snovi, ki jih porabljamo za mešanec, navadne prsti ne jemljemo toliko zaradi njene gnojilnosti, kolikor zaradi tega, ker je je treba, da se pokrijejo ž njo druge tvarine. Prst namreč posrka in obdrži v sebi mnogo redilnih snovi, ki bi se sicer izgubile, posebno amonijak. Namestu ali poleg navadne prsti pa se z uspehom rabi lahko tudi cestno blato ter blato iz ribnikov in jarkov. Cestno blato je iz cestnega prahu, kateremu je primešanih več ali manj živalskih odpadkov in drugih organskih tvarin, ki pridejo na cesto. Čim boljši je kamen, iz katerega je nastal prah in čim več je v blatu odpadkov, tem boljši je, ker je za rastline toliko bolj redilen. — Tekoča voda pobira v svojem teku vse, kar se ji ne more ustavljati. Čim bolj dere, tem teže reči pobira s sabo. Ko pa se nekoliko umiri, potopé se teže reči na dno, in ko teče počasi, tudi manjše. Tako počasi nanaša voda raznih tvarin, prsti, rastlinskih in živalskih odpadkov v svojo strugo in v stoječe vode, kamor teče. Pa tudi rastline, ki rastejo v vodi ali ob vodi, ter živalce, ki žive v njej, poginejo prej ali slej in se pogreznejo na dno. Vse te reči izboljšujejo blato, ker imajo v sebi mnogo redilnosti. Zato pa kmetovalec blata ne more bolje porabiti, nego za gnoj. Prav dobro mu služi za pripravlanje mešanca. Še celo staro zidovje daje tvarine za mešanec. Isto tako je mešančev kup prostor za smeti, ki so nekaka zmes različnih tvarin. Prav dober za mešanec je lesni pepel, kjer ga nimajo toliko, da bi s samim gnojili, kajti poleg drugih redilnih snovi ima v sebi mnogo kalija. Slabejši pa je premogov pepel.

V.

Snovi za mešanec so torej jako različne. Vsakdo lahko spozna, da ima celo množino različnih tvarin, katere lahko

podela v mešanec. Ve pa tudi, da so te tvarine zelo različne, da se nekatere lahko, druge težko razkrojijo. Na to je pri pripravljanju mešanca treba paziti. Ne smejo se devati vsakovrstne snovi na en kup, ampak take, ki se kmalu razkrojijo posebe, take, ki se dalj časa ne razkrojijo, pa zopet posebe. Le tako je mogoče redilne snovi ohraniti. Če bi namreč mešali vse skupaj, razkrojilo bi se jih nekaj kmalu, redilne snovi bi postale raztopne in predno bi se razkrojile druge, poizgubilo bi se lahko že nekaj redilnih snovi. Dež bi lahko izpral solitarno kislino, ki je zemlja ne more dosti pridrževati, pa tudi ogljikovo-kislega amonjaka bi lahko nekaj ušlo. Da to reč kolikor moči uravnamo, pomagamo si, kakor sem že gori omenil, z apnom in z mavcem. Apno rabimo pri takih snoveh, ki se počasi razkrajajo, zato, ker pospešuje razkroj. Jemati pa ni preveč apna, ker izganja amonijak. Ker pa je amonijak važna dušikasta redilna snov, varovati ga moramo in zato moramo vzeti toliko več prsti, da ga posrka. Snovi pa, ki so zelo dušikaste in pri katerih se vkljub temu, da jih pokrijemo z zemljo, bojimo, da bo kaj amonjaka ušlo, potreujemo z mavcem, ki veže amonijak. Iz tega spoznamo, da mora biti povsodi več mešančevih kupov, osobito še zato, ker mešanec potrebuje precej časa — celo leto, dve leti — da se zgodi. Če torej hočemo rabiti mešanec vsako leto, imeti moramo kupe, ki so različno godni. Paziti pa moramo pri mešancu tudi na to, da si ga pripravimo, kolikor moči enakomernega. Ker imajo posamezne snovi tako različno gnojilno vrednost, dobro je, če različne kupe zmešamo, predno jih porabimo. Tako zmešani mešanec pa mora pred porabo še nekaj tednov poležati.

VI.

Mešančev kup kmetovalec lahko napravi, kjer mu je najbolj pri roki, le nikar ne preblizu vodnjaka. Seveda je najboljše, če ima za to poseben prostor z neprodornimi tlemi, da se laže ohrani tudi solitarna kislina*). Prostor določi kmetovalec toliko, kolikor obsežen kup namerava narediti. Na tla razgrne nekoliko prsti ali blata, na to kakšnih drugih tvarin, ki jih zopet pokrije s prstjo itd., dokler ni kup visok kak poldrug meter.

Kup mora biti vedno vlažen, da se snovi razkrjajo hitreje in enakomernije. Najboljša za polivanje je gnojnica. Zato delajo kompostnim kupom rob vedno nekoliko viši, da je moči zalivati z gnojnico. Ker je gnojnica sama zelo gnojilna, ne pospešuje le razkroja v kupu, marveč mešanec tudi izboljšuje.

Namesto gnojnice rabijo nekateri z vodo razrejen straniški gnoj za polivanje mešanca. Tudi to je dobro, toda potresti ga je treba potem s prstjo. Nekateri pa straniški gnoj mešajo s šotnim drobirjem in napravljajo tako posebne vrste mešanec.

Toda, ko je mešančev kup dovršen, ni opravljeno še vse. Ko so se posamezne snovi že zelo razkrojile, treba je kup prekopati, in sicer tako, da pride zgornja plast na tla, spodnja pa na vrh. Potem pa se zopet pusti in poliva z gnojnico. Kedaj in kolikokrat je prekopavati, to je popolnoma odvisno od snovi, iz katerih je mešanec. Čim nerajše se snovi razkrajajo, tem večkrat ga je treba prekopati, dokler ni goden. Mešanec je goden, kadar so vse tvarine razpadle v prah, da se niti ne pozna, iz česa je nastal **).

*) Tudi dušikasta redilna snov.

**) Kdor ni videl, kakšen je pravilno pripravljen mešanec, ogleda naj si ga, kadar pride v Ljubljano, na vrtu kmetijske družbe.

VII.

Pravilno pripravljen goden mešanec je izboren gnoj in se lahko rabi za vsako rastlino na polji, posebno pa za travnike. Ker je mešanec tako razpadel, da je kakor prah, prav lahko ga je raztrositi enakomerno po travniku. Na to se travnik prevleče z brano, in delo je opravljeno. Če pa gnojimo travnik s takim hlevskim gnojem, kakeršen je po nekaterih krajih navaden, treba je pozneje pograbit ostanke. Če rabimo mešanec na polji, razvoziti ga moramo takoj po njivi, raztrositi in podorati. Popolnoma podelan (goden) mešanec ima v sebi redilne snovi raztopne. Če ga pustimo dalj časa, izpere lahko dež mnogo redilnosti na tista mesta, kjer so kupi.

Ti podatki nam kažejo, kolike važnosti je mešanec za gospodarstvo. Ker ga pa pri nas še jako redkokje napravljajo, po nekaterih krajih ga niti po imenu ne poznajo, pojasnil sem reč nekoliko natančneje in priporočam kmetovalcem prav toplo, da se je poprimejo. Gospodar, ki pridno pripravlja mešanec, hrani glavnico v svoji gospodarski blagajni.

F. Š.

Zakoni, ukazi in naredbe

o davčnih olajšavah ter o državni podpori za vinorodne kraje, koder je trtna uš.

(Dalje.)

Zakon z dné 28. marcija 1892. l., s katerim se izpreminja člen II. v zakonu z dné 3. oktobra 1891. l. (Drž. zak. št. 105.) zastran dodeljevanja ugodnosti in podpor vsled škodb, narejenih po trtni uši (phylloxera vastatrix).

S pritrditvijo obeh zbornic državnega zbora ukazujem takó:

§ 1.

Člen II. zakona z dné 3. oktobra 1891. l. (Drž. zak. št. 150.) izgubi v sedanji obliki svojo veljavnost in naj se za naprej glasi takó le:

„Člen II.

Kadar je v kaki občini trtna uš nastopila pustošič in so zadeti zemljiški posestniki začasno prišli v stisko, tedaj ima poljedelski minister oblast, dodeljevati brezobrestne naprednine v ta namen, da se uničeni vinogradi zopet obnové.

Te naprednine se sméjo dodeljevati neposredno posameznim zemljiškim posestnikom, ali občini, ali zadrugi, ustanovljeni z omejenim ali neomejenim poročtvom v pospeševanje dobitka ali gospodarstva zemljiških posestnikov v zmislu zakona z dné 9. aprila 1873. l. (Drž. zak. št. 70.), ali pa napósled društvu, katero ima po svojih pravilih namen, v dotični občini pospeševati zemljedelstvo sploh ali vinarstvo še posebe.

Kadar naj se naprednina dodeli neposredno zemljiškemu posestniku, tedaj je za to praviloma potrebno tako književno zagotovilo, o katerem je moči že naprej vedeti, da bo zadostovalo, pri čemer se je ozirati na vrednost, v dotičnem kraju navadno, katero bo imel vinograd potém, ko bo obnovljen; izjemoma je moči tudi brez takega zagotovila dodeliti zemljiškemu posestniku naprednino tedaj, kadar se z ozirom na njegove gospodarske in osebne razmere pokaže, da je to pripustno in opravičeno.

Ako prosi za naprednino občina sama, ali kaka zadruga ali kako društvo, odločuje poljedelski minister, ozirajoč se na dane razmere, od slučaja do slučaja o tem, ali naj prosilec naprednine dá kako zagotovilo, in pa o tem, ali morebiti ponujeno zagotovilo zadostuje.

V vseh slučajih je dodeljevanje takih naprednin odvisno od tega, da prosilec naprednine dobi vsaj enako podporo iz deželnih sredstev.

Po poljedelskem ministru dovoljene naprednine se bodo, ako se delovni črtež za obnovevin vinograda izvršuje v redu, izplačevale v temu črtežu ustrezajočih obrokih, ter naj se povračajo v primernih delnih zneskih, katere ustanovi poljedelski minister in od katerih prvi dospé v odplačilo s koncem desetega leta, računé od časa, ko se je izplačal prvi delni znesek naprednine.“

§ 2.

Izvršitev tega zakona se naroča Mojemu poljedelskemu in pa Mojemu finančnemu ministru.

V Budimpešti, dné 28. marcija 1892. l.

Francišek Jožef s. r.

Taafe s. r.

Falkenhayn s. r.

Steinbach s. r.

Ukaz poljedelskega ministerstva z dné 29. marcija 1892. l. k členu II. zakona z dné 3. oktobra 1891. l. (Drž. zak. št. 150.) zastran dodeljevanja naprednin za obnovevin vinogradov, uničenih po trtni uši.

Ker jo člen II. zakona z dné 3. oktobra 1891. l. (Drž. zak. št. 150.) po dodatnem zakonu z dné 28. marcija 1892. l. (Drž. zak. št. 61.) dobil izpremenjeno obliko, razveljavlja se s tém ukaz poljedelskega ministerstva z dné 10. novembra 1891. l. (Drž. zak. št. 158.), in namesto njega se zaukazuje to le:

§ 1.

Kadar je v kaki občini trtna uš nastopila puštošé in so zadeti zemljiški posestniki začasno prišli v stisko, tedaj smé poljedelski minister z namenom, da se uničeni vinogradi zopet obnové, bodi da se ta obnova izvrši precej potém, ko je bil vinski nasad opustošen, ali pa da je med tem okužena parcela bila drugači obdelovana, dodeljevati brezobrestne naprednine, in sicer:

- neposredno posameznemu zadetemu zemljiškemu posestniku, ali
- občini kot taki, ali
- zadrugi zadetih zemljiških posestnikov, ustanovljeni z omejenim ali neomejenim poroštvom v zmislu zakona z dné 9. aprila 1873. l. (Drž. zak. št. 70.), ali napósled
- društvu, katero ima po svojih pravilih namen, v dotični občini pospeševati zemljedelstvo sploh ali vinarstvo še posebe.

Prosilec naprednine, naj pripada kateri koli ravno kar pod a) — d) imenovani vrsti, mora svojo dotično (po členu III. zakona kolka prosto) prošnjo vložiti pri političnem okrajnem oblastvu.

§ 2.

Vloga mora — poleg drugih, namenu ustrezajočih podatkov — sosebeno izkazati:

- stroške, ki se vidijo potrebni za namerjano obnovevin vinskih nasadov, in pa za to delo narejeni črtež;

- zagotovilo, katero se ponuja zato, da se bo naprednina ob svojem času povrnila, oziroma razložitev razmer, na katere se morda naslanja prošnja za naprednino brez zagotovila.

(Dalje prihodnjič.)

Razne reči.

— **Lucerna ali nemška detelja.** Poskušnje z lucerno ali nemško deteljo so prepričale, da na tem ni dosti ležeče, s katerega kraja da je seme. Kmetovalec, ki kupuje seme, ni treba gledati na to, od kod da je, temveč le na to, kakšno da je.

— **Novo sredstvo proti podganam.** Cloëz priporoča žvepleni ogljik kot zanesljivo sredstvo proti podganam. Meter dolga cev kacihi 20 milimetrov v premeru, ki ima na zgornjem koncu lijak iz bele pločevine, na spodnjem koncu pa majhne luknjice, vtakne se precej globoko v eno podgansko luknjo, druge pa se založe z opeko. V lijak se vlije 50 gramov žveplenelega ogljika. Čez nekaj minut se iz luknje izvleče cev in luknja zadela s prstjo. Tako se stori tudi pri družih luknjah.

— **Krmljenje žrebcev.** Najboljša krma za žrebce je oves. Krmi jih vse leto blizu enakomerno in ne preobilo, da žrebec preveč ne odebeli, ker potem ni za plemo. Kadar ga spuščáš, krmi ga bolje. Ali ne smeš mu nakrat začeti dajati več piče, temveč ga polagoma privadi in potem tudi odvadi, ker sicer bi žrebec redno piče ne prebavil in bi ti z boljšo krmo ne dosegel, kar želiš.

— **Reja telet.** V deželah, kjer je živinarstvo na visoki stopinji, rede navadno teleta, katera imajo krave po zimi. Taka teleta do poletja že toliko odrastejo, da lahko gredo na pašo, ali da se jim vsaj lahko daje sveža krma. Živali, ki imajo kako hibo, niso za rejo. Tudi dvojčkov ne priporočajo za rejo.

Krmljenje z zmrzlo repo ali zmrzlim krompirjem. Ako ti repa ali krompir zmrzneta, lahko ju pokrmiš, če ju poprej denéš v mrzlo vodo. Čez nekaj ur sta repa ali krompir že dobra za krmljenje. Nikakor pa ne čakaj, da bi se repa ali krompir pri gorkejšem vremenu otajala.

Vprašanja in odgovori.

Drugi odgovor na 136. vprašanje. Hrastove skodle (šintelne) prodaja Miha Malavrh v Smrečjem hiš. šte. 47 pri Sv. Joštu nad Polhovim Gradcem. Dotičnik ima skodel veliko pripravljenih in lesa za 30.000 komadov.

Drugi odgovor na 162. vprašanje. Glede prasičje rdečice bodi dovoljeno tudi meni iz svoje izkušnje nekaj poročati. Bilo je lani ob času, ko je v Zgornji Lipnici razsajala kužna bolezen na parkljih pri govedi. Na enkrat mi tudi zbolil prasec, a bolezen bila mi je popolnoma neznana. Zarad prej omenjene kuge zahajal je ta čas prav obilo v naš kraj gosp. okrajni živinozdravnik A. Folakovski iz Kranja, kateremu sem povedal o bolezni svojega prasiča. Gospod živinozdravnik je menil, da ima prasič tudi kugo na parkljih, a ko ga je videl, spoznal je, da ima rdečico. Na živinozdravnikovo zapoved smo prasiča zaprli v posebno stajo. Za zdravilo je bil g. Folakovski zapisal, če se ne motim, „salicilno-kisli natron“, katerega smo dajali prasiču na kislem mleku, edini krmi, ki jo je hotel še zauživati. Dalje je priporočal živinozdravnik kislá, zlasti nezrela jabolka. Še ne oboelim prasičem mi je bilo naročeno dajati ravno to zdravilo in toliko nezrelh jabolk, kolikor jih hočejo. Vže drugi dan je oboleli prasič pričel postajati boljši in rajši jesti, zlasti so mu pa

nezrela jabolka šla v slast, in četrty dan je ozdravel. Od ostalih prasičev pa nihče ni zbolel. Uže poprejšnje leto mi je gospod Folakovski svetoval pokladati prasičem nezrela jabolka t. j. pobiravščino, ki sama pada z drevja, ker je ob hudi vročini to zelo dobro. Sam sem se prepričal o resnici o tem, zato priporočam kmetovalcem to v posnemanje, tem bolj, ker nič ne stoji, ampak je le koristno in dobro. A. pl. K. v K.

Vprašanje 163. V „Vrtnarji“ je bilo popisano jabolko „ropotač“, o katerem vem iz svoje izkušnje, da je res jako izvrstno in da rodi vsako leto. Meni in mnogim drugim bolete ustregli, če poročate, kje bi se dobili pomladi cepiči te vrste. (F. K. v H.)

Odgovor: Cepiče jabolka ropotača je marsikje po deželi dobiti, ker je ta vrsta pri nas zelo razširjena. Kdor jih pa drugod ne bode mogel dobiti, njemu jih bode pa kmetijska družba rada priskrbel.

Vprašanje 164. Imam prav izvrstnega dve leti starega lovskega psa, ki vedno s prvim delom života kima. Pes je sicer še raven, ker ga ta bolezen nič ne ovira, toda če bi imela biti v zvezi s kako drugo opasno boleznijo, pa ga raje odstranim. Kaka bolezen je to in kako jo zdraviti? (J. L. v S.)

Odgovor: To bolezen razjasniti Vam bode mogel le živinozdravnik, ki bode psa osebno preiskal. Kakšno je to kimanje, nam nič ne poročate, a je važno. Pes na pr. z glavo otresa, če ima črva v ušesih, bodisi v zunanjih ali pa notranjih delih. Če pes s celim sprednjim životom kima, kaže to slabost, ki je nasledek bolezni v živcih. Take bolezni je pri živalih težko zdraviti. Take živčne bolezni pa povzročajo tudi razni živalski zajedavci, ki se kaj radi zaredi v pasjem životu.

Vprašanje 165. Danes sem zapazil v čebelnjaku ravno poleg panja kačo olevljeno kožo, znamenje, da se nesnaga vlači tod okrog. S kakim sredstvom bi se kače pregnale od čebelnjaka? (F. B. v V. D.)

Odgovor: Sredstvo za preganjanje kač, in tu menimo škodljive, kakeršna sta modras in gad, ni nobenega. Ako je znano, da gad redno kam zahaja, treba ga počakati in ubiti. Hud sovražnik kačam je jež, in če je prostor tak, da jež ne more ubežati, izvestno Vam bode dobro služil. Tudi pav v okrožji, koder živi, otrebi ves prostor od kač.

Vprašanje 166. Moj konj je tako silno občutljiv proti muham, da ga je težko krotiti vpreženega. Ali je kako sredstvo proti muham, ki nadleguje živino? (A. N. v Št. V.)

Odgovor: Najboljše sredstvo živali ubraniti muham, komarjem, brenčljem i. t. d. je izmivanje z izlečkom od orehovega listja in sicer v okisu nastavljenega. Orehovo listje se skuha namreč na okisu (jesihu), potem precedi in hrani v zaprtih steklenicah. Enkratno izmivanje konja ali goveđi s tem izlečkom varuje ga neki 14 dni teh sitnežev. Dobro neki uže vpliva, ako obdrgnemo živalski život z zelenim t. j. svežim orehovim listjem. Tudi izmivanje s tobakovo vodo (1 del tobaka na 30 delov vode) nekateri priporočajo.

Vprašanje 167. Imam kravo, kateri se koža tako močno drži života, da kadar kožo na rebrih nategnem, nekaj časa ostane nategnena. Krava ima manj mleka, je nekako stisnena in sploh bolna. Prosim pojasnila, kako to odpraviti? (J. K. v B. pri Trstu).

Odgovor: Bolezen, katero popisujete, je kožni ovčič, ki nastane, če se večkrat prehladi koža ter vsled tega ne more delovati. Bolezen se rada prikaže pri živini, katera je po vse dni na paši, in to tudi ob deževnem vremenu, nadalje pri živini, katera je premalo snažena, največkrat pa ob hitri izpremembi vremena, zlasti če spehano in vročo živino ujame dež. Ako se živina kmalu ne ozdravi od kožnega ovčiča, močno shujša, izgubi mleko, in slednjič pritisne prsna ali trebušna vodenica, za katero žival tudi pogine. Priporočamo Vam takoj poklicati

živinozdravnika. Zdravi se od te bolezni, če se odstranijo vzroki in koža pridno suši. Žival naj dobiva dobre in tečne krme, ne bodi v preveč toplu hlevu in vsak dan naj se nekaterikrat dobro obdrgne s slamo. Priporočajo pa drgniti tako bolno govedo z zmesjo od enega dela terpentinovnega olja in 4 delov navadnega olja. Ta sredstva zadostujejo ob pričetku. Ako je pa bolezen uže hujša ter je žival tudi uže medla, pa je dajati zdravil, katera ožive prebavljanje in izhlapevanje kože, kakor žvepla, brinovih jagod, encijana, vinskokislega antimonovega okisa (Brechweinstein) i. t. d. Vzemite na pr. vinskokislega antimonovega okisa 4 grame, žveplenega cveta 15 gr., encijanovega praška 30 gr. in zmešajte to v steklenici z brinovim čajem. Te zmesi dajte bolni živali po dvakrat na dan. Ako se je pa uže vodenica pričela kazati, pa je bolje žival zaklati.

Gospodarske novice.

* Nj. veličanstvo presvetli cesar je milostno potrdil zopetno izvolitev gospoda cesarskega svetnika Ivana Murnika predsednikom c. kr. kmetijske družbe kranjske.

* † Gospod Ivan Pečarič, posestnik v Metliki ter član naše družbe, je umrl 29. julija t. l. gospod Jakob Zupančič, hišni posestnik ter stavbinski mojster v Ljubljani in nad 20 let član naše družbe, pa l. t. m. Blag jima spomin!

* Četrta konjska dirka v Šent Jarneji na Dolenjskem, prirejena od samostojnega konjarskega odseka c. kr. kmetijske družbe, bode na dan premovanja t. j. v soboto 7. septembra popoldne. One, ki se zanimajo za dirko, opozarjamo na program v današnji številki. C. kr. kmetijsko ministerstvo je letos iz dotične zaloge naklonilo 200 gl. za državna darila, a le za konje, ki so dobili zadnja tri leta (vstevši l. 1892.) kako premijo, zato je odsek ukrenil dati priliko na dan premovanja v Šent Jarneji vsem tistim, ki mislijo tekmovali za državna darila, da pripeljejo svoje še nikdar premovane konje popoldne k premovanju, pri katerem bode premovalna komisija delila odsekovske premije, in to ne samo kobilam, ampak tudi žrebce.

* Premovanje konj za Bohinj priredi letos konjarski odsek kmetijske družbe v Bohinjski Bistrici dne 5. septembra popoldne ob 11. uri, v kateri namen je visoki deželni odbor dovolil potrební denar. Program premovanju je v pričujoči številki med uradnimi vestmi.

* Konjarski odsek c. kr. kmetijske družbe je imel 4 t. m. svojo sejo, pri kateri je bil navzoči predsednik gospod vodja Povše in odborniki gg.: Gams, Hanslik, Lenarčič, Pirc in Seunig. — Odbor ukrene pobrigati se, da se uvedo na Kranjskem semnji za vojaške konje. — Vzamejo se na znanje poročila o spremembi stanja kranjskih žrebcev. — Ukrene se skočno postajo v Horjulu še nadalje obdržati, vzlic temu pa delati, da pride zasebni žrebec na Dobrovo. — Da se ne bodo prodajala najlepša težka žrebeta iz dežele, naredil je odsek primerne ukrepe, vsled katerih bode mógoče taka žrebeta za domačo rejo ohraniti. Ker je pa v izvršitev tega ukrepa treba denarja, naredil je odsek primerne korake, da ga izposluje. — Odsek ukrene potrebne naredbe zaradi dirke v Šent Jarneji. — Za letošnje premovanje se določijo odborniki, kateri bodo člani premovalne komisije. — Ukrene se prirediti 5. septembra premovanje konj v Bohinjski Bistrici, in sicer z deželnimi darili in to samo za Bohinj.

* Novo šolsko leto v deželni vinarski, sadjarski in poljedelski šoli v Grmu pri Novem Mestu se prične 3. novembra. Naše gospodarje opozarjamo na ta deželni zavod ter jim zelo svetujemo, da pošljejo vanj za dve leti svoje gospodarstvu namenjene sinove. Poučuje se v slovenskem jeziku,

in to v vseh predmetih niže realke, posebno pa še v strokovnih, umnemu gospodarju neogibno potrebnih predmetih, kakor v poljedelstvu in rastlinstvu, živinarstvu, vinstvu (trtarstvu in kletarstvu), sadjarstvu, zelenjadarstvu, čebelarstvu. Ves strokovni pouk je spojen s praktičnimi opravki v gospodarstvu. Novi učenci štipendisti imajo pouk, stanovanje in hrano brezplačno. Plačujoči učenci plačujejo pa po 30 kr. na dan za hrano in stanovanje in pa po 20 gld. na leto šolnine. Razen tega, da je ta zavod za bodoče gospodarje prekoristen, je tudi prav po ceni. Vsak imovit gospodar naj torej pošlje svojega gospodarstvu namenjenega sina, ki je dovršil ljudske ali meščanske šole ali nekoliko razredov realke ali gimnazije ter je dopolnil 16 let, za dve leti v kmetijsko šolo v Grmu in kesal se ne bode nikdar. Posebno je še omeniti, da se učenci v Grmu uče tudi lepega vedenja, poštenosti ter ščedljivosti.

* **Drugo mejnarodno pregledovanje plemene in domače živine** bode meseca septembra t. l. na Dunaji. Razstavno živino je zglasti do 15. avgusta t. l. in sicer pri tajništvu c. kr. kmetijske družbe na Dunaji. (Wien I. Herrngasse 13).

Uradne vesti c. kr. kmetijske družbe kranjske.

Seja glavnega odbora dne 4. avgusta 1892.

Navzoči: Predsednik gosp. ces. svetnik Ivan Murnik, podpredsednik gosp. Jos. Fr. Seunig in odborniki gg.: Folakovski, baron Lazarini, Lenarčič, Ogorelec, Povše, Witschl, Žirovnik in tajnik Pirc.

Odbor vzame z odobravanjem na znanje najvišjo potrditev nove izvolitve gosp. ces. svetnika Murnika družbenim predsednikom.

Odbor je razpravljal predloge gosp. odbornika Folakovskega glede vpeljave cepljenja proti nekaterim kužnim boleznim ter je ukrenil končne ukrepe storiti v posebni seji. Ravno tako tudi glede predloga, da se ustanovi zaklad za odškodovanje vrednosti po kužnih boleznih pogiblih živali. Pri tej priliki je odbor ukrenil izreči pismeno zahvalo, oziroma priznanje gg. Gabrijelu Jelovšku, županu na Vrhniki, in Jarneju Janši v Drenovem Griču za njihovo uspešno podpiranje gosp. Folakovskega ob prvem cepljenji prasičev proti rdečici.

U. rene se kupiti z državno podporo 8 ovnov bergamaškega plemena, ki se bodo prisodili proslcem v prihodnji seji. Razen teh se kupi na račun naročnikov še nekaj ovac za domače in nekaj ovnov za štajarske in primorske naročnike.

Odbor izreče vsled poziva vis. c. kr. deželnega sve'a svoje mnenje, katere šolske vrte na Kranjskem je smatrati uzornimi.

Določi se, da bodo letos (removanja govedi v Il. Bistrici, Novem Mestu, Kočevji in v Črnomlji, ter se ukrene prositi v ta namen potrebne podpore.

Odbor dovoli prodati enega subvencijskega bika, ker ni za plemo sposoben.

Poročilo vodstva podkovske šole o izpitih konci I. polletja se vzame na znanje.

Vis. deželnega odbora odloka, da je dovolil podpore podružnici v Kostanjevici za obdelovanje poskusnih ameriških vinogradov in podružnici v Metliki za nakup cepilnih klešč, vzameta se na znanje.

Poročilo o enketi zastran nove lovske postave se vzame na znanje ter ukrene predložiti vis. deželnemu odboru nekatere želje kmetovalcev glede spremembe tega zakona.

Eni podružnici se dovoli prispevek k tomboli.

Za občni zbor kranjsko-primorskega gozdarskega društva, ki bode 28., 29. in 30. avgusta v Zagorji ob Savi, imenuje glavni odbor svojim zastopnikom gospoda gozdnega svetnika W. Golla.

Za nove ude se vzprejemo gg.:

Pavel Jožef p. d. Rutar, posestnik v Dolinčicah; Mibič Matija, posestnik in gostilničar v Klindorfu; Keber Anton, vikar v Mavhinjah; Mavrin Jožef, posestnik v Nemški Loki; Gantar Pavel, veleposestnik v Godoviči; Novšak Franc, posestnik v Loki; Folakowski Alfred, c. kr. okr. živinozdravnik v Kranji; Pavlin Makso, c. kr. okr. živinozdravnik v Črnomlji.

Posnetek iz zapisnika družbenega občnega zbora dne 9. junija 1892.

(Dalje.)

Društveni tajnik: Na vrsto pridejo sedaj predlogi podružnic, kateri se tičejo živinoreje. Hrenoviška podružnica predlaga: »C. kr. kmetijska družba naj izkuša doseči, da bi se z deželno podporo kupljeni biki oddajali kmetovalcem za tretjino kupnine in da bi se bolj oziralo na siromašno Notranjsko«.

Gospod Kraiger (Hrenovice): Nasvet je stavila Hrenoviška podružnica, ker je polovica nakupne cene za bika plemenjaka za siromašno Notranjsko le previsoka in bi pač zadostovala tretjina kupnine.

Društveni tajnik: Glede tega predloga mi je razložiti glavnega odbora stališče. Tu nastane vprašanje: ali se dajo biki plemenjaki za polovico cene v prospeh živinoreje, ali naj bode to podpora ubogim živinorejcem? Naloga kmetijski družbi mora biti ta, da se kolikor le mogoče več doseže za živinorejo in da se spravi kolikor le mogoče več bikov plemenjakov v deželo. Le poglejmo, kako slaba je naša živinoreja bila prej in kakšna je danes! Čim več bikov plemenjakov se spravi v deželo, tem več bode čiste krvi in več napredek živinoreje. Ako kmetijska družba plača za bika plemenjaka 200 gld. in ga odda za 100 gld., trpi polovico kupne cene, ako ga odda pa za tretjino cene za 66 gld., trpi uže pri vsakem biku plemenjaku 130 gld. Ako da bika za polovico, uvede 24 bikov plemenjakov v deželo, ako pa za tretjino cene, pa le 16. Če se hočejo podpirati ubožne občine, no potem naj se jim dajo biki zastonj. Sicer pa cena 100 gld. za enega bika plemenjaka gotovo ni previsoka, saj plača vsak mesar toliko zanj. To vse velja seveda le glede državne podpore, kar se pa tiče deželne, je pa reč vis. deželnega odbora, na kojega naj se izvolijo obrniti podružnice, oziroma občine. On ima pravico dati bika ceneje, če hoče, tudi zastonj. Iz tega vzroka naj se glede tega predloga preide na dnevni red. Predlog tajnika se vzprejme.

Novomeška podružnica predlaga: »Za Novo Mesto in bližnjo okolico naj se vpeljuje švicko goveje plemo; za kraje bolj oddaljene od mest in železnic pa naj ostane pri muricedolskem plemenu«.

Zastopnik Novomeške podružnice gosp. Rohrman: Švicko goveje plemo ima v okraji Novomeškem, kakor kaže doslej, gotovo bodočnost. Za krmo je to plemo jako malo izbireno, zato priporočam, da se predlog Novomeške podružnice vzprejme. Okolica Novomeška pa je popolnoma zadovoljna s sivim muricedolskim plemenom, kajti tam se najbolj prirejajo dobri voli.

Društveni tajnik: Glavni odbor kmetijske družbe sam za se gotovo ni protiven švickemu plemenu, ker ve, da je švicko plemo izvrstno in jako mlečno. Kmetijske družbe glavni odbor bi označene želje gotovo rad uvaževal in je tudi vže enega takega bika priskrbel. Brigal se je glavni odbor tudi za montaonsko plemo, katero je švicarskemu jako podobno. Obrnil se je zaradi tega v Bludenc, a zvedel, da je tam dobiti malo zelo zdravih bikov. Poldrugo leto star bik plemenjak velja 300 do 400 gld. v zlatu. Glavni odbor je kupil na željo večkrat izraženo algajskega in murbodenškega bika, ker je ena občina rekla, da ne vzame muricedolskega bika. Naši živinorejci pa niso vajeni takim živalim, ker ima tak bik vse drugo glavo in ker redijo naši kmetovalci

večinoma le za mesarja. Zato ni hotela občina, katera je prej zahtevala murbošenske pasme bika plemenjaka, prevzeti ga, in ko jo je glavni odbor z ozirom na velike stroške, katere je imel za nakup bika, opominjal, naj ga vzprejme, odgovoril je dotični zastopnik občine, da ga nikakor ne vzame, kajti ko bi ga privedli v občino, nastal bi tako rekoč »revolucijon« v njej. Glavni odbor se bode, kolikor le mogoče, oziral na tiste kraje, koder želé švicko pleme, v obče pa bode ravnal kakor doslej. Predlog Novomeške podružnice se potem vzprejme,

Novomeška podružnica nadalje nasvetuje: »Konjske dirke v Št. Jarneji naj se ne vršé več ob nedeljah ali praznikih, ampak ob delavnikih«.

Društveni tajnik gosp. Pirc pravi: Na željo Kostanjeviške kmetijske podružnice se je lansko leto dirka vršila v nedeljo, a za letošnje leto bode samostalni konjerejski odsek sam gledal, da bode dirka v delavnik.

Gospod Rohrman: Jaz bi želel, da bi se uže danes na občnem zboru sklenilo za trdno, da bodo dirke v Št. Jarneji ob delavnikih. Duhovniki in učitelji se jih zaradi božje službe, dasi se za nje zelo zelo zanimajo, ne morejo udeleževati. Jaz sem se o tej stvari mnogo razgovarjal in sploh slišal željo, naj bodo dirke ob delavnikih, ker bode še več ljudi prihajalo nego ob nedeljah in praznikih, ker se sploh zanimajo za nje.

Društveni tajnik gosp. Pirc: Kot odborniku konjerejskega odseka mi je naglašati, da je konjerejski odsek popolnoma samostalen v svojih sklepih, kajti konjerejski odsek ima isto tako, kakor naša družba, svoj občni zbor, voli svojega predsednika in odbornike. Občni zbor kmetijske družbe zatorej more le izrehati želje do konjerejskega odseka, a ne more sklepati nič določnega, kar bi konjerejski odsek vezalo v njegovih sklepih. Ob tej priliki vabim častite člane kmetijske družbe, da pristopijo tudi kot udje samostalnemu konjerejskemu odseku. Prinesek 50 krajc. za ude konjerejskega odseka je jako majhen. Konjerejski odsek dela le s pavšalom. Njegovi odborniki ne dobivajo nikakih popotnih stroškov (dijet), ampak potujejo ob svojem v korist stvari. Jaz nasvetujem, da se smatra, kakor je tudi pravilno, predlog Novomeške podružnice le kot želja, katera se izroči konjerejskemu samostalnemu odseku.

Gospod Rohrman: Jaz bi pa želel, da izreče občni zbor kmetijske družbe o tem nasvetu določno, da naj bodo namreč dirke v Št. Jarneji zgolj le ob delavnikih. Pri glasovanju odkloni se predlog g. Rohrmann in vzprejme predlog g. tajnika Pirca.

Čolska-podkrajaska podružnica predlaga: »Sl. odboru kmetijske družbe naj se naroča delovati na to, da bi bila plemenska živina prosta mitnine«.

Društveni tajnik gosp. Pirc: O tem predlogu moram opomniti, da je glavni odbor to reč vže večkrat razpravljal, ali postavne naredbe so bile take, da so se naravnost izrekle, da plemena živina ni prosta mitnine. Hofkammerdekret z dne 11. decembra 1846, št. 44.600, slove: »Da in den Mauthdirektiven weder dem Viehe, welches zur Winterfütterung, noch jenem Vieh, welches zur Züchtung getrieben wird, die Weg-, Brücken- und Linienmauth zukommt, so muss von diesem Vieh die Weg-, Brücken- und Linienmauth entrichtet werden«. Od 1. januarja 1893. leta pa pride v veljavo sledeča naredba ministerstva: »Es wird frei gelassen von der Mauthgebühr das auf die Weide, in die Schwemme, zur Tränke, Heilung, zum Beschlagen und zum Belegen gehende Vieh«. Torej mislim, da o tej reči ni treba nikake prošnje več, in je tudi sklep občnega zbora nepotreben. To se vzame na znanje.

Kmetijska podružnica v Metliki predlaga: »C. kr. kmetijska družba naj gleda na to, da dobi Metliški sodni okraj tudi podporo za nakup plemenih bikov, oziroma da glavni odbor podpira prošnje županstev, došle iz Metliškega okraja«. K temu predlogu omenjam, da se bode glavni odbor gotovo oziral nanj. Dva bika sta se itak oddala letos za Metliški okraj, po tretjega, kateri je bil tudi za okraj odmenjen, pa odločeni posestnik niti prišel ni, zato ga je dobil drug kmetovalec.

Društveni predsednik gospod cesarski svetnik Murnik ne dvomi, da je občni zbor s tem razjasnilom gospoda tajnika zadovoljen. Zborovalci pritrdé,

Grahovska podružnica nasvetuje: »Glavni odbor naj deluje na to, da se v žrebčarsko postajo v Cerknici dasta za pleme sposobnejša žrebca, nego sta dosedanja«.

Društveni tajnik g. Pirc: K temu nasvetu omenjam, da je eden žrebec, ker so bili prebivalci z njim jako nezadovoljni, uže premeščen. Kar se tiče drugega žrebca, bode samostalni konjerejski odsek deloval na to, da se tudi nadomesti z drugim bolj sposobnim.

Gospod Rohrman: Jaz bi imel glede Novomeškega okraja enake želje. Tudi tam smo z žrebcom jako nezadovoljni.

Društveni tajnik gosp. Pirc: Ta nasvet zadeva samostalni konjerejski odsek, in ta je mnenja, da teh žrebcev ni le premeščiti, nego popolnoma odpraviti iz žrebčarije na Selu. Konjerejski odsek bode stavljal dotične nasvete pri c. kr. kmetijskem ministerstvu. To razjasnilo vzame zbor na znanje.

Podružnica Velikolaška v Dobrepoljah in Črnomaljska predlaga: »Glavni odbor kmetijske družbe naj priredi to leto premovanje govedí v Dobrepoljah, oziroma v Črnomlju«.

Društveni tajnik Pirc: Jaz imam k temu predlogu le opomniti, da glavni odbor kmetijske družbe namerava letos prirediti eno premovanje v političnem okraju Kočevskem. Dveh v enem okraju isto leto pač ne kaže napravljati. Drugo premovanje bode v Metliško-Črnomaljskem okraju, ker ga vže šest let ni bilo. V Dobrepoljah pa se bode premovanje vršilo l. 1893. To razjasnilo vzame občni zbor na znanje. Na vrsto pridejo predlogi kmetijskih podružnic o vinarstvu.

Kostanjeviška podružnica predlaga: »C. kr. kmetijska družba naj deluje na to, da se zakon z dne 15. junija 1890. leta št. 143 drž. zak. prenaredi tako, da bi bili deležni oproščenja davkov od novih vinogradov tudi lastniki takih vinogradnih parcel, ki merijo manj kot $\frac{1}{4}$ ha.«

Društveni tajnik Pirc: »Državni zbor je vže sklenil dotično postavbo in je le treba, da jo odobri še gosposka zbornica, potem jo bode presvetlil cesar potrdil. Vsako sklepanje o tej reči bi bilo pač nepotrebno. Prosim, da glavni občni zbor vzame to poročilo na znanje. Zbor ugodí nasvetu«.

Kostanjeviška podružnica predlaga: »C. kr. kmetijska družba naj deluje na to, da bi oni siromašni vinščaki, ki prijavijo, da hočejo napraviti nov vinograd, dobili na svojo prijavo vže precej zagotovilo deželne podpore, ki se ima izplačati po dovršenem delu«.

Društveni tajnik Pirc: Ta predlog Kostanjeviške podružnice v imenu nje predsednika gosp. prečastitega župnika Pavliča, kateri je zadržan udeležiti se današnjega občnega zbora, zastopam jaz in ga toplo priporočam, ker je predlog sam ob sebi jako dobro utemeljen. Predlog se vzprejme.

Kostanjeviška podružnica predlaga nadalje: »C. kr. kmetijska družba naj na merodajnih mestih deluje na to, da se prepreči tatvina po novih ameriških vinogradih, ker ravno to je mej drugim tudi velika ovira, da se novi vinogradi še premalo hitro delajo«.

Društveni tajnik Pirc: Jaz gotovo uvažam pritožbo Kostanjeviške podružnice, katera se glasi iz nje nasveta. Mislijo se je iz prva, da so Dolenjci prelahkoživni in da ne bodo dosti storili za delo z novo trto. A zdaj, ko vidiyo vspehe, moram naglašati, da so storili jako mnogo in da delajo hitro, da bi tem preje prišli do vspeha. A res je njih delo mnogokrat zaman. Ob trgatvi nimajo pridni vinogradniki kaj trgtati, kajti po stari navadi jim pa krađejo tudi sedaj grozdje. A to ne bi bila še največa škoda. Občutnejša in nenadomestna je ta, da izkopljejo tatovi vse zasaženo trtje ameriško in je prodado na Štajarsko, zlasti pa na Hr-

vaško. Sredstva zoper tako tatvino družega ni, nego zakon za varstvo poljščine, kateri bi se moral strogo izvrševati. Predlog se v smislu razjasnila gosp. tajnika vzprejme. (Dalje prihod.)

Razglas

o deželnih konjerejskih darilih za kobile z žrebeti, ki se bodo delila v Bohinjski Bistrici za občini Bohinjska Bistrica in Srednja Vas.

Na predlog podpisanega odseka je dovolil visoki deželni odbor denarno podporo, s katero priredi

5. septembra t. l. dopoldne ob 11. uri v Bohinjski Bistrici premovanje težkih kobil z žrebeti za vse vasi v Bohinji.

Za premovanje veljajo sledeča določila:

1.) Premovanje izvrši konjarski odsek po pravilniku, ki je veljaven ob delitvi državnih daril.

2.) Pravico do daril v Bohinjski Bistrici imajo le konjereji iz občin Bohinjska Bistrica in Srednja Vas.

3.) Obdarovanci imajo sicer pravico udeležiti se s svojimi konji premovanja v Lescah 6. septembra, a v tem slučaju morajo deželno darilo vrniti.

4.) Za darila se smejo poganjati le kobile z žrebeti, katere so uže štiri leta stare ter so zdrave in dobro rejene, imajo svojstva dobrih plemenskih kobil in vodijo s seboj lepa žrebca, ki še sesajo ali so že odstavljeni.

5.) Darilo se bode priznalo kobil samo tedaj, ako žrebe izvira od državnega ali dopuščenega zasebnega žrebca in je to dokazano z zakonitim spuščalnim listom.

6.) Za take kobile se bode razdelilo deset daril po 10 gld.

Samostalni konjarski odsek c. kr. kmetijske družbe kranjske.

V Ljubljani, 4. avgusta 1892.

Franč Povše s. r.
predsednik.

Program konjske dirke v trab 1892. l.,

katero priredi konjarski odsek c. kr. kmetijske družbe kranjske v soboto 17. septembra t. l.

v Šent Jarneji na Dolenjskem

in sicer v prvih dveh oddelkih samo za kmetijske posestnike, t. j. take, ki svoja zemljišča tudi sami obdelujejo, v drugih oddelkih za vse brez izjeme.

Dirka bode dne 14. septembra (v dan premovanja konj) popoldne ob 2. uri v Šent Jarneji, in sicer na novo prirejenem dirkališču.

I. Dirka tri- in štiriletnih kranjskih žrebcev in kobil.

Daljava 1600 metrov. Ako se oglasi samo en tekmovalac, dobi prvo darilo le tedaj, ako pride v štirih minutah na cilj.

Prvo (državno) darilo 100 gld.

Drugo (državno) „ 50 „

Tretje (deželno) „ 25 „

II. Dirka starejših kranjskih žrebcev in kobil.

Daljava 2400 metrov. Ako se oglasi samo en tekmovalac, dobi prvo darilo le tedaj, ako pride v šestih minutah na cilj.

Prvo (državno) darilo 50 gld.

Drugo (deželno) „ 30 „

Tretje (deželno) „ 20 „

III. Dirka za konje brez razločka starosti in spola, tudi za valahe, ki so najmanj pol leta lastnina enega in istega kranjskega posestnika.

Daljava 2400 metrov. Ako se oglasi samo en tekmovalac, dobi prvo darilo le tedaj, ako pride v šestih minutah na cilj.

Prvo (deželno) darilo 40 gld.

Drugo (deželno) „ 15 „

Tretje (deželno) „ 20 „

Četrto (deželno) „ 10 „

IV. Gosposka dirka s parom konj brez razločka spola in starosti konj.

Daljava 2400 metrov. Dirka se vrši le, ako se zglase trije tekmovalci.

Častno darilo konjarskega odseka: Srebrna namizna oprava vredna 50 gld.

Udeležitev pri dirki je zglašiti pismeno ali pa na dan dirke tudi ustno, najpozneje do 12. ure popoldne občinskemu uradu v Št. Jarneju.

Za udeležitev v III. oddelku plačati je pri zglastitvi 1 gld., v IV. oddelku 2 gld. vstopnine.

Pri dirki veljavne določbe.

1. Razsojevalci so odborniki podpisanega odseka in za to odbrani veščaki.

2. O vseh prepirih razsojujejo z večino glasov razsojevalci.

3. K I. in II. dirki so pripuščeni na Kranjskem rojeni konji od tretjega leta naprej. To je dokazati z listom, katerega je dobila konjeva mati pri oplemenitvi.

Za državna darila morejo tekmovati le konji, ki so dobili v l. 1890. do 1892. kako premijo, zato so pa pozvani posestniki še ne premovanih konj, koji se mislijo dirke udeležiti, da pripeljejo svoje konje 17. septembra dopoldne ob 9. uri k premovanju v Šent Jarnej. Dajala se bodo odsekova darila in to tudi žrebem.

K III. in IV. dirki so pripuščeni le tisti konji, ki so najmanj pol leta — od dneva dirke nazaj šteto — nepretrgano v lasti enega in istega kranjskega posestnika. To je dokazati z županskim potrdilom.

4. Kdor se ni zglašil o pravem času, ne sme priti s svojim konjem na dirkališče.

5. Ako se zglasijo k vsaki dirki manj nego trije tekmovalci, onda veljajo gorenji predpisi in pa določila podpisanega odseka.

6. Za konje, ki so nad 9 let stari, ni treba povedati starosti.

7. Dovoljeno je kaki navzočni osebi precej dokazati, da kak konj nima pravice po gorenjih določilih dirkati v kateri dirki.

8. Voz je vsakeršen dovoljen in za l. 1892. tudi bič.

9. Tekmovalci morajo biti na dirkališču pol ure pred začetkom dirke. Tu je voznike naznaniti, in tu se pregledajo konji. Kdor prde prepozno, ne sme tekmovati.

10. Razvrstitev dirkalcev določi žreb.

11. Dovoljeno je vozniku, da mu kdo pomaga pred dirko držati konja, in sicer pri glavi.

12. Tekmovalci, ki vsem določilom odsekovim nočejo ustreči, izključijo se od dirke.

13. Konja, ki med vožnjo prične iti v galop, pognati je precej v trab. Ako konj prestopi prostor med dvema zastavama (25 met.) v galop, ali če pride v galopu na konec, izgubi pravico do darila.

14. Ugovore zaradi nepravilne vožnje je precej naznaniti razsojevalnemu odboru.

15. Konji, ki so dobili v tem letu vže kako darilo na katerikoli dirki, ne morejo tekmovati za gorenja darila.

V Ljubljani, 4. avgusta 1892.

Samostojni konjarski odsek c. kr. kmetijske družbe kranjske.

Franč Povše,
predsednik.